

Recomandări metodologice privind Decada educației pentru valorile general umane

Recomandările metodologice privind *Decada educației pentru valorile general umane* reprezintă o perspectivă didactică referitor la organizarea activităților educaționale în cadrul decadei tematice (ordinul MEC nr. 266/2025) și a reglementărilor privind organizarea decadelor tematice în instituțiile de învățământ general (ordinul MEC nr. 1665/2025).

Context

Anul de studii 2025-2026 este semnificativ prin demersul educațional „Valorile care ne unesc” și „Moldova care ne unește” misiunea căruia este formarea competențelor elevilor de a fi capabili să recunoască și să respecte demnitatea fiecărei persoane, să manifeste deschidere față de diversitate, să participe activ la viața comunității și să acționeze în spiritul justiției, dreptății, egalității și echității. În acest sens, procesul susține trecerea de la o abordare declarativă a valorilor la una practică, prin care elevii reflectează asupra propriilor experiențe, analizează critic situațiile care au sens pentru ei și își asumă responsabilități în raport cu sine, ceilalți, comunitatea, statul și natura. Încheierea anului de studii cu Decada educației pentru valorile general umane ne reamintește faptul că menirea școlii este conectarea cu natura umanității și prețuirea demnității umane ca fundament al convețuirii în pace.

Cadrul de referință al Curriculumului Național definește următorul set de valori general umane:

- Pacea: menținerea armoniei între oameni și națiuni, soluționarea disputelor prin dialog și înțelegere, promovând stabilitatea și coexistența pașnică.
- Adevărul: conformitatea cu realitatea și faptele obiective, având la bază onestitatea și exactitatea informațiilor, transparența, sinceritatea, integritatea în prezentarea și acceptarea faptelor, fără distorsiuni și falsuri.
- Binele: contribuția la bunăstarea și fericirea celorlalți, altruismul, generozitatea și dorința de a promova succesul altora.
- Frumosul: aprecierea și căutarea esteticii și armoniei în artă, natură și în experiențele cotidiene; aprecierea aspectelor plăcute, inspiratoare și elevate ale vieții și ale mediului înconjurător.
- Mentalitatea globală: a gândi și a acționa în baza respectului pentru drepturile omului; colaborarea internațională pentru soluționarea problemelor globale într-un mod echitabil, inclusiv și durabil.

Scopul decadei constă în dezvoltarea unei culturi școlare bazate pe prețuirea demnității umane și a drepturilor omului, diversității culturale, egalității și echității, participare și responsabilizare.

Obiectivele specifice ale decadei se referă la promovarea valorilor general-umane și a valorilor europene - valorizarea demnității umane și a drepturilor omului, valorizarea diversității culturale, valorizarea democrației, dreptății, echității, egalității și a statului de drept.

Principii fundamentale în realizare a decadei

Centrare pe nevoile și interesele elevului prin adresarea întrebărilor reflexive care permit explorarea emoțiilor, percepțiilor, gândurilor și comportamentelor acestuia. Elevii sunt încurajați să își exprime opiniile, să analizeze critic experiențele personale, să formuleze propriile atitudini și să participe la construirea sensului în cadrul activităților. Învățarea este realizată prin activități variate precum dezbateri, cercetări, simulări, produse/ proiecte colaborative, creații artistice, jocuri, interviuri etc., care facilitează implicarea autentică și dezvoltarea competențelor sociale și civice ale elevilor.

Interdisciplinaritate și transdisciplinaritate printr-o abordare de integrare a valorilor în toate ariile curriculare, de la limbă și comunicare la științe, arte, tehnologii, sport, dezvoltare personală și consiliere, asumându-ne angajamentul că educația pentru valori nu este responsabilitatea unei singure discipline, ci un demers care traversează întregul proces educațional. Această abordare permite elevilor să observe relevanța valorilor în diverse contexte și să le conecteze firesc cu experiențele lor cotidiene.

Participare democratică prin implicarea elevilor în activități de co-creare, cooperare, negociere, exprimare, luarea deciziilor și asumare de responsabilități. În același timp, reflecția critică reprezintă un element central al procesului, fiecare activitate fiind însoțită de întrebări care stimulează conștientizarea emoțiilor, evaluarea comportamentelor și identificarea posibilităților de schimbare. Prin această abordare, elevii sunt sprijiniți să înțeleagă nu doar ce sunt valorile, ci și cum se manifestă acestea în relațiile interpersonale și în viața comunității.

Flexibilitate și pluralitate printr-o gamă largă de practici și sarcini, inclusiv cele digitale, ale educației formale, non-formale și informale. Pentru ca decada să aibă sens pentru fiecare om, este important să existe o gamă largă de oportunități, inclusiv abordări față în față și online, în sala de clasă și în natură, în comunitate și în afara acesteia. Sugestiile de sarcini de învățare se referă la toate ariile curriculare și la guvernarea democratică a școlii. Colaborarea cu partenerii de la nivel local, național și internațional creează experiențe educaționale inovatoare și face posibilă inițierea unor proiecte noi pentru următorul an de studii.

Responsabilitățile cadrului didactic în proiectarea, facilitarea și evaluarea decadei sunt:

- Să creeze un spațiu sigur emoțional și fizic și incluziv în care fiecare elev/elevă se simte bine venit și se exprimă liber;
- Să consulte opinia elevilor/ elevelor despre nevoile și preocupările lor în legătură cu discutarea unor situații/cazuri din viața clasei/ școlii/ comunității/ statului;
- Să respecte dreptul fiecărui elev de a vorbi atunci când este potrivit fără a-i impune/obliga, în special în situațiile sensibile;
- Să adapteze sarcinile de învățare la capacitățile fiecărui elev, particularitățile grupului și contextul local;
- Să ofere spațiu, timp și alte resurse pentru un proces reflexiv de durată, flexibil la nevoile grupului, precum și la situațiile/ întrebările care apar în mod firesc;

- Să oprească orice comportament care instigă la ură, violență, discriminare etc.;
- Să solicite și să ofere feedback;
- Să reflecteze asupra procesului de învățare și conștientizarea lecțiilor învățate după decadă și la finele anului de studii;
- Să se asigure că elevii au resursele interne și, după caz, să ofere resurse externe astfel încât elevii să răspundă într-un mod constructiv tumultului emoțional după activitățile desfășurate;
- Să monitorizeze procesul prin observare, comunicare cu elevii, cadrele didactice, părinții și să raporteze cazurile suspecte de abuz și bullying.

Pentru fiecare nivel de școlaritate, la fiecare arie curriculară, sunt recomandate sarcini de învățare (Anexa), care inspiră cadrele didactice și elevii/ elevele în co-crearea unui proces autentic și cu sens. Activitățile educaționale în cadrul decadei sunt structurate conform celor trei valori din Cadrul european de referință al competențelor pentru cultură democratică (Consiliul Europei, 2018):

1. *Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului.*
2. *Valorizarea diversității culturale.*
3. *Valorizarea democrației, dreptății, echității, egalității și a statului de drept.*

Finalități ale decadei tematice

- *La nivel individual* - dezvoltarea unor atitudini și comportamente care reflectă prețuirea demnității umane, deschiderea față de diversitate, capacitatea de cooperare și implicarea responsabilă în viața comunității. Elevii sunt încurajați să conștientizeze impactul propriilor acțiuni, să își asume conștient responsabilități care să contribuie la construirea unui mediu educațional bazat pe încredere, respect și echitate.
- *La nivel de grup social/ clasă* - elevii sunt ghidați să înțeleagă interdependența dintre exercitarea drepturilor și libertăților individuale și respectarea drepturilor celorlalți și contribuția la binele comun. Elevii analizează situații din viața reală și propun soluții pentru îmbunătățirea climatului clasei și al școlii care să susțină pe termen lung pacea, incluziunea și echitatea și să asigure participarea tuturor elevilor, inclusiv valorizarea diversității de opinii, experiențe și perspective.
- *La nivel instituțional* – conștientizarea cadrului/ contextului de formare a unei culturi autentice a valorilor, trăite și exprimate în mod consecvent în viața școlii ca un proces coerent și integrat, nu ca o succesiune de activități izolate. Personalul instituției, elevii și părinții acestora și alți parteneri educaționali valorifică conexiunea între toate disciplinele școlare și toate procesele din instituție și prețuiesc contribuția fiecăruia la binele comun - pacea.

I		Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului		
<i>Această valoare se bazează pe convingerea generală că toate ființele umane au aceeași valoare, sunt egale în demnitate, au dreptul la același respect și la același set de drepturi umane și libertăți fundamentale și trebuie tratate corespunzător</i>				
Arie curriculară	Nivel	Primar	Gimnazial	Liceal
Limba și comunicare	<p>Povestea unui drept Elevii creează, în grup, povestea unui drept.</p> <p>Reflecție: Ce simțiți în legătură cu cele auzite/văzute? Ce au în comun? Ce secvență v-a atras atenția? Ce este despre clasa noastră în aceste povești? Care este moralala/lecția învățată?</p>	<p>Școala/clasa - operă literară Elevii reflectează asupra operelor studiate pe parcursul anului de studiu.</p> <p>Reflecție: Cu ce operă literară asociați școala/clasa noastră? Care sunt valorile promovate în școala/clasa în care înveți? Prin ce comportamente se manifestă aceste valori? Ce faceți pentru respectarea valorilor?</p>	<p>Valori în opere Elevii reflectează asupra valorilor promovate în opere studiate pe parcursul anului de studiu.</p> <p>Reflecție: Ce valori promovează operele descoperite în acest an? Ce valori sunt promovate în literatura română și universală? Ce operă reflectă cel mai bine valorile tale? Ce comportamente ale unor personaje nu reprezintă principiile/valorile tale?</p>	
Matematică și Științe	<p>Egalitate și echitate Elevii reflectează asupra egalității și echității în matematică.</p> <p>Reflecție: Egal este și corect? Când e nevoie să oferiți mai mult cuiva? Cum vă simțiți atunci când</p>	<p>Corpul meu - spațiul meu Elevii reflectează asupra drepturilor asociate corpului</p> <p>Reflecție: Care este un simbol pentru corpul tău? Ce mesaj transmite simbolul? Ce din simboluri reflectă demnitatea umană?</p>	<p>Mediul și sănătatea Elevii analizează cauzele și consecințele unei situații ecologice (din școală, localitate, țară, lume).</p> <p>Reflecție: Cum grija pentru propria sănătate reflectă prețuirea demnității umane? Ce înseamnă responsabilitate față de propria sănătate și față de mediu? Care este cea mai recentă descoperire a științei referitor la echilibrul dintre mediu și sănătate?</p>	

	<p>primiți mai puțin decât aveți nevoie?</p> <p>Ce simți când primiți mai mult decât aveți nevoie?</p> <p>Care este soluția ce prețuiește demnitatea umană?</p>	<p>Ce întrebări are corpul tău pentru tine?</p> <p>Ce drepturi protejează și respectă inima/corpul tău?</p> <p>Cum stabiliți limite ale spațiului personal?</p>	<p>Care este proiectul/angajamentul personal/ al clasei în legătură cu protecția mediului?</p>
Educație socioumanistică	<p>Demnitatea umană în școală/clasă</p> <p>În grupuri mici elevii elaborează cartea de vizită a școlii/clasei.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Ce observați în cărțile de vizită a colegilor?</p> <p>Ce au în comun?</p> <p>Prin ce se deosebesc?</p> <p>Ce mesaj/valori transmiți?</p> <p>Cum aceste valori se respectă în clasă/școală?</p> <p>Cum contribui la valorile școlii?</p>	<p>Demnitatea umană în școală/clasă</p> <p>În grupuri mici elevii elaborează cartea de vizită a Republicii Moldova.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Ce observați în cărțile de vizită a colegilor?</p> <p>Ce au în comun?</p> <p>Prin ce se deosebesc?</p> <p>Ce mesaj/valori transmiți?</p> <p>Cum aceste valori se respectă în țară?</p> <p>Cum contribui la valorile țării?</p>	<p>Demnitatea umană pe Pământ</p> <p>În grupuri mici elevii elaborează cartea de vizită a Europei/Pământului.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Ce observați în cărțile de vizită ale colegilor?</p> <p>Ce au în comun?</p> <p>Prin ce se deosebesc?</p> <p>Ce mesaj/valori transmiți?</p> <p>Cum aceste valori se respectă în Europa/lume?</p> <p>Cum contribui la valorile Europei?</p>
Arte	<p>Pacea începe cu mine</p> <p>Elevii desenează simbolul păcii.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Ce observați în simbolurile păcii?</p> <p>Ce au în comun?</p>	<p>Pacea începe cu prețuirea demnității umane</p> <p>Elevii reprezintă pacea printr-o imagine/semn/cuvânt/melodie etc.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Ce observați în simbolurile păcii?</p> <p>Ce au în comun?</p>	<p>Chipul demnității</p> <p>Elevii explorează imaginea demnității în artă.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Ce emoții v-a trezit această lucrare?</p> <p>Când v-ați simțit tratați cu demnitate?</p> <p>Ce obiect de artă ați crea cu/pentru demnitate?</p> <p>Cum aperi demnitatea?</p>

	<p>Ce mesaj transmite simbolul tău/al colegilor? Ce simțiți în legătură cu aceste simboluri? Ce faci pentru pace?</p>	<p>Ce mesaj transmite simbolul tău/al colegilor? Ce simțiți în legătură cu aceste simboluri? Cum pacea interioară se reflectă în exterior? Ce faci pentru pace?</p>	<p>IA și demnitatea umană Elevii analizează beneficii și riscuri ale utilizării IA în educație și viața de zi cu zi.</p> <p>Reflecție: Cum poate IA să sprijine omul și cum îl poate afecta? Ce riscuri apar pentru adevăr, libertate și egalitate? Cum protejăm demnitatea umană într-o lume digitalizată? Care trebuie să fie limitele morale ale tehnologiei?</p>
Tehnologii	<p>Valorie în mediul online Elevii desenează sau descriu o invenție care ajută oamenii să trăiască mai bine, mai sigur sau mai sănătos.</p> <p>Reflecție: Pe cine ajută invenția? Cum poate tehnologia să facă bine? Ce nevoie umană răspunde această invenție? Cum arată respectul pentru om într-un obiect creat? Ce înseamnă să crezi ceva util pentru toți?</p>	<p>Valorile promovate de fiecare profesie Elevii discută despre accesul diferit la tehnologie: internet, dispozitive, competențe digitale.</p> <p>Reflecție: Au toți copiii aceleași șanse în mediul digital? Cum afectează lipsa accesului demnitatea și dreptul la educație? Ce înseamnă egalitate și ce înseamnă echitate în acest context? Cum titularii de obligații susțin pe cei care au mai puține resurse? Ce poți face tu?</p>	<p>Campionatul demnității umane Elevii organizează un campionat sportiv în clasă/școală/comunitate care implică o diversitate largă de elevi și eleve.</p> <p>Reflecție: Care este logo-ul și motto-ul campionatului? Cum prețuiesc demnitatea umană în sport?</p>
Sport	<p>Sportul prin respect este pace După o lecție/activitate, elevii reflectează despre cum au trăit respectul și pacea pe parcursul acesteia.</p> <p>Reflecție:</p>	<p>Jocurile sportive naționale sunt pace Elevii cercetează jocurile sportive naționale din perspectiva valorilor.</p> <p>Reflecție: Ce ai descoperit despre jocurile sportive naționale?</p>	

	<p>Ce ai observat în timpul jocului?</p> <p>Când ai simțit respectul și pacea?</p> <p>Cum v-ați dat seama că ai fost respectați și ai respectat colegii?</p> <p>Ce înseamnă să câștigi cu respect și pace?</p> <p>Cum arată respectul și pacea în sport?</p>	<p>Ce principii promovează aceste jocuri?</p> <p>Ce valori promovează echipa din care ești parte/le susții?</p> <p>Ce face o echipă să fie unită?</p> <p>Cum arată demnitatea și pacea în sport?</p> <p>Cum prețuiești demnitatea celorlalți?</p>	<p>Ce înseamnă incluziune în sport?</p> <p>Cum se exprimă egalitatea și echitatea în sport?</p> <p>Care sunt semnele ce arată umilirea demnității umane în sport?</p> <p>Ce faci când vezi comportamente umilitoare în sport?</p>
<p>Consiliere și dezvoltare personală</p>	<p>Respectul în viața de zi cu zi</p> <p>Elevis desenează în grupuri mici harta respectului.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Ce observați pe hărțile colegilor?</p> <p>Ce au în comun?</p> <p>În care locuri vă simți respectați?</p> <p>În care locuri vă simți mai puțin respectați?</p> <p>Ce simțiți când sunteți respectați?</p> <p>Cum exprimați respectul pentru ceilalți?</p>	<p>Reguli scrise și nescrise</p> <p>Elevis reflectează asupra legăturii dintre reguli și demnitatea umană</p> <p>Reflecție:</p> <p>Care sunt regulile scrise și nescrise în clasă/școală?</p> <p>Cum sunt stabilite regulile scrise și nescrise în clasă/școală?</p> <p>Care reguli prețuiesc demnitatea umană?</p> <p>Care reguli umiliesc demnitatea umană?</p> <p>Ce sugestii aveți pentru a schimba regulile?</p>	<p>Dialog pentru pace</p> <p>Elevis realizează un interviu cu un coleg(ă)/adult(ă) despre cum pacea interioară contribuie la pacea exterioară.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Ce ai descoperit despre dialogul dintre pacea interioară și cea exterioară?</p> <p>Care este angajamentul personal referitor la pace?</p> <p>Cum se regăsește demnitatea umană în dialogul și angajamentul pentru pace?</p>

II		Valorizarea diversității culturale		
<i>Aprecierea diversității culturale. Această valoare se bazează pe convingerea generală că alte afitleri culturale, variabilitatea și diversitatea culturală și pluralismul perspectivelor, viziunilor și practicilor trebuie privite pozitiv, apreciate și protejate.</i>				
Nivel Arte curriculară	Primar	Gimnazial	Liceal	
Limba și comunicare	<p>Turul Europei prin cuvinte</p> <p>Elezii, în grupuri mici, alcătuiesc un mic dicționar al Europei.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Ce cuvinte ai ales despre Europa?</p> <p>Care din aceste cuvinte sunt prezente în clasa/școala noastră?</p> <p>Cum v-ai simțit lucrând împreună cu colegii?</p> <p>Cum utilizați dicționarul în clasă?</p> <p>Ce cuvinte ai adăuga?</p>	<p>Cuvinte care construiesc pacea</p> <p>Elezii alcătuiesc careu/rebus/texte despre diversitatea culturală, pace, cooperare, solidaritate umană.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Ce mesaj transmit?</p> <p>Ce întrebare v-a trezit curiozitatea?</p> <p>Ce ai observat în timpul lucrului în grup?</p> <p>Ce ai descoperit despre voi/ceilalți?</p> <p>Ce ai aflat în acest proces?</p> <p>Cum toate acestea pot fi prezente în clasă/școală?</p>	<p>Cultura păcii</p> <p>Elezii realizează un articol/text despre felul în care comunicarea nonviolentă îi susține să își stabilească și mențină relațiile.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Care este mesajul din articol?</p> <p>Ce valori creați prin comunicarea nonviolentă?</p> <p>Cum sunt relațiile bazate pe comunicarea nonviolentă?</p> <p>În ce mod comunicarea contribuie la menținerea păcii?</p> <p>Ce este pacea pentru tine?</p> <p>Ce îți aduce pacea?</p>	
Matematică și Științe	<p>Simbolul identității</p> <p>Elezii aleg un simbol ce îi reprezintă.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Ce simțiți când priviți simbolul?</p> <p>Ce ai aflat nou despre voi/colegi?</p>	<p>Ecuația dialogului intercultural</p> <p>Elezii elaborează ecuația diversității culturale.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Ce elemente ale diversității ai inclus?</p> <p>Ce semnifică fiecare parte a ecuației?</p> <p>Ce îi aduce pe oamenii din culturi diferite în aceeași ecuație?</p>	<p>Europa - formula Păcii</p> <p>Elezii elaborează formula păcii și prețuirea diversității.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Care sunt elementele păcii și diversității în Europa?</p> <p>Cum se completează acestea?</p> <p>Ce valori unesc statele europene?</p>	

	<p>Ce elemente comune ați observat?</p> <p>Cum susțin acestea clasa noastră?</p> <p>Ce simțiți privind toate simbolurile?</p>	<p>Cum diferențele culturale devin resurse?</p> <p>Cum aplicați această ecuație în viața reală?</p> <p>Ce devine posibil pentru voi?</p>	<p>Cum diversitatea culturală devine o resursă pentru pace și dezvoltare?</p> <p>Ce provocări sunt în cooperarea dintre statele europene?</p> <p>Care este formula ideală a păcii?</p> <p>Cum cetățenii contribuie la menținerea păcii în lume?</p>
<p>Educație socioumanistică</p>	<p>Salutul prieteniei</p> <p>Eleții cercetează forme de salut din diverse culturi.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Ce forme de salut ați descoperit?</p> <p>Care salut v-a părut cel mai interesant/ diferit?</p> <p>Ce descoperiți despre alte culturi prin salut?</p> <p>Cum salutul unește?</p> <p>Ce formă de salut ne face clasa mai prietenoasă?</p>	<p>Codul diversității al clasei/școlii</p> <p>Eleții propun idei privind valorizarea diversității culturale în clasă/școală.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Ce comportamente reflectă prețuirea diversității?</p> <p>Cum este o clasă/școală care prețuiește diversitatea?</p> <p>Cum diferențele ne îmbogățesc?</p> <p>Care este contribuția fiecăruia la o clasă/școală ce are diversitatea ca valoare?</p> <p>Ce obstacole întâlniți în prețuirea diversității?</p> <p>Ce resurse aveți pentru valorizarea diversității?</p>	<p>Harta diversității europene</p> <p>Eleții creează harta diversității Europei.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Ce ați descoperit despre diversitate în Europa?</p> <p>Ce ați descoperit despre voi pe această hartă?</p> <p>Ce simboluri reprezintă diversitatea pe hartă?</p> <p>Care este mesajul invizibil al hărții?</p> <p>Ce denumire ați da hărții?</p> <p>Ce elemente noi ați observat?</p>
<p>Arte</p>	<p>Poșta prieteniei europene</p> <p>Eleții creează o carte poștală pentru o clasă/școală dintr-o țară europeană.</p>	<p>Diversitatea prin teatru</p> <p>Eleții creează scenete despre situații în care au interacționat cu oameni din diverse culturi.</p>	<p>Diversitatea prin artă</p> <p>Eleții analizează diversitatea culturală prin film, muzică, pictură, sculptură, artă vizuală etc.</p>

	<p>Reflecție:</p> <p>Cum v-ați simțit creând cartea poștală? Ce ați descoperit despre voi? Care este mesajul cărții poștale? Ce materiale ați utilizat? Cum ați ales clasa/scoala/fara? Ce oferiți și ce primiți prin cartea poștală? Cum prețuim cu adevărat o altă cultură? Ce v-a plăcut cel mai mult în activitate?</p>	<p>Reflecție:</p> <p>Cum v-ați simțit în rolul ales? Ce ați descoperit despre voi/alte culturi? Prin ce roluri vă protejați identitatea adevărată? Ce stereotipuri și prejudecăți ați observat despre oamenii care aparțin altor culturi? Cum susțineți valorizarea diversității culturale? Cum folosiți dialogul intercultural pentru a vă îmbogăți viața? Cum ar fi lumea dacă toți oamenii ar fi la fel? Cum v-a ajutat teatrul să exprimați gânduri/emoții/ senzații despre voi și alții?</p>	<p>Reflecție:</p> <p>Ce ne face să fim diferiți? Ce mesaje vă transmit aceste opere? Cum se reflectă diversitatea prin artă? Care gen de artă vă oglindește autentic? Prin ce măști vă protejați identitatea adevărată? Cum ne influențează propria cultură modul în care prețuim diversitatea? Cum diversitatea ne îmbogățește viața?</p>
Tehnologii	<p>Sculptură vie</p> <p>Eleții creează, în grupuri mici, statui ale diversității clasei/ comunității ale căror „resurse” sunt chiar ei.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Ce mesaje ați primit/ observat de la fiecare statuie? Ce au în comun aceste statui? Prin ce sunt unice?</p>	<p>Poduri de Pace</p> <p>Eleții în grupuri construiesc podul păcii din materiale reciclabile.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Cum ați cooperat în grup? Ce dificultăți au apărut? Cum le-ați depășit? Care este mesajul podului? Ce valori/ calități sunt reflectate?</p>	<p>Diversitatea prin jocurile online</p> <p>Eleții cercetează mesajele din jocurile online.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Ce mesaje ați descoperit? Ce ați simțit în legătură cu ele? Cum delimităm mesajele care prețuiesc diversitatea și cele care instigă la ură/ violență? Care sunt consecințele pentru diversitate a mesajelor ce instigă la ură/ răzbumare?</p>

	<p>Cum v-ați simțit în reprezentare? Ce ați descoperit despre clasă?</p>	<p>Cum aceste poduri unesc oamenii/popoare/țări?</p>	<p>Ce atitudine luați atunci când primiți/observați asemenea mesaje?</p>
<p>Sport</p>	<p>Jocurile prețurii diversității/fairplay Elevii se organizează în echipe care reflectă diversitatea și aleg jocurile potrivite grupului. Reflecție: Cum exprimați diversitatea? Cum prețuiți diversitatea în echipa voastră? Ce ați observat/simțit pe parcursul jocului la voi/la colegi? Ce dificultăți ați întâlnit în timpul jocului? Cum v-au susținut regulile jocului? Ce reguli ați adăuga/schimba pentru a prețui diversitatea? Cum puteți face jocurile cinstite și plăcute pentru toți? Cum este prețuită diversitatea în clasă/școală?</p>	<p>Pacea începe cu mine Elevii creează mesaje despre pace/cooperare/respect în activitățile sportive. Reflecție: Cum <i>Pacea începe cu mine este prezentă</i> în timpul unei activități sportive? Ce faceți atunci când un coleg greșește în timpul jocului? Ce simțiți când sunt respectate diferențele? Cum se simte o echipă în care sunt respectate diferențele? Cum puteți transforma o competiție într-o experiență valoroasă pentru toți? Ce veți face diferit pentru a aduce Pace în activitățile sportive?</p>	<p>Jocurile interculturalității Elevii aleg să practice în grupuri un joc dintr-o altă cultură. Reflecție: Ce v-a determinat să alegeți jocul? Ce îndoieli/rezistențe ați avut în a propune jocul? Cum v-ați simțit pe parcursul jocului? Ce a fost diferit de alte jocuri? Ce reguli v-au atras atenția? Ce valori sunt prezente în joc? Ce au în comun acestea cu voi/clasa/școala/țara? Ce ați descoperit despre această cultură prin joc? Cum manifestați respect față de ceea ce este diferit? Cum valorificați aceste jocuri?</p>
<p>Consiliere și dezvoltare personală</p>	<p>Copacul diversității Elevii cercetează copacii din curtea/ apropierea școlii și reflectează asupra diversității din școală/comunitate/Europa.</p>	<p>Copacul păcii Elevii analizează diversitatea simbolurilor copacilor. Reflecție:</p>	<p>Copacul identității culturale Elevii reflectează asupra modului în care simbolurile naturale influențează identitatea culturală. Reflecție:</p>

	<p>Reflecție:</p> <p>Care este copacul tău preferat? Ce spune copacul despre tine? Ce calități ai prelua de la copac? Ce au în comun? Ce este diferit? Ce copac reprezintă locul pe care dorești să-l cunoașteți/vizitați din Moldova/Europa?</p>	<p>Ce ai observat la copacii din apropiere? Ce asemănări/diferențe ai observat? Ce țări/stați reprezintă copacii? Ce țară europeană ai vizitat? Cum copacul reprezintă pacea? Ce copac ai alege ca simbol pentru clasa/scoala noastră? Unde l-ai planta?</p>	<p>Ce copac vă reprezintă identitatea? Ce copac reprezintă identitatea comunității/Republicii Moldova/Uniunii Europene? Ce mesaj transmite acesta? Ce face ca un element natural, precum copacul, să devină simbol cultural? Cum diversitatea copacilor reflectă diversitatea europeană? În ce mod natura prețuiește pacea? Care este lecția pe care o învățați de la natură?</p>	
<p>III</p>	<p>Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și a statului de drept <i>Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și supremației legii. Acest set de valori se bazează pe convingerea generală că societățile trebuie să funcționeze și să fie guvernate prin procese democratice care respectă principiile justiției, echității, egalității și supremației legii.</i></p>	<p>Nivel</p> <p>Primar</p>	<p>Gimnazial</p>	<p>Liceal</p>
<p>Arie curriculară</p> <p>Limbă și comunicare</p>	<p>Povestea valorilor</p> <p>Elevis creează în grup o poveste despre clasa/ școala lor.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Ce simțiți când auziți povestea colegilor? Ce au în comun aceste povești? Ce este diferit? Ce comportamente ai observat în povești?</p>	<p>Literatura egalității</p> <p>Elevis analizează un text din literatura națională în care apare inegalitatea.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Ce simțiți când observați inegalitate? Ce emoții aveți când citiți despre nedreptatea trăită de personaj? În ce situații ai acceptat o inegalitate?</p>	<p>Justiția în literatură</p> <p>Elevis analizează un personaj din literatura națională și universală care se confruntă cu o nedreptate.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Ce emoții aveți când citiți despre nedreptate? Cum protejați democrația? Ce simțiți când observați injustiția? Care sunt mecanismele prin care societatea protejează dreptatea? Ce personaj ai fi pentru a face dreptate?</p>	

	<p>Ce personaj vă reprezintă?</p> <p>Cui doriți să citiți povestea?</p> <p>Ce ați schimbat în poveste?</p>	<p>Ce faceți pentru a trăi în egalitate?</p> <p>Ce vă blochează să apărați egalitatea?</p> <p>Ce resurse aveți pentru apărarea egalității?</p>	<p>Ce resurse aveți pentru a contribui la dreptate, justiție, democrație?</p>
<p>Matematică și Științe</p>	<p>Suntem egali</p> <p>Elevia analizează o situație din clasă când toți s-au simțit egali.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Când te-ai simțit cu adevărat egal?</p> <p>Ce emoții ai trăit?</p> <p>Ce comportamente v-au făcut să vă simțiți egali?</p> <p>Cum se simte egalitatea în cifre? Dar voi?</p> <p>Cum contribuiți la egalitatea tuturor elevilor din clasă?</p>	<p>Democrația relațiilor biologice</p> <p>Elevia cercetează în grupuri mici sistemul de organizare a grupurilor de animale, păsări, insecte etc.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Ce observăm la grupurile cercetate?</p> <p>Ce roluri și responsabilități ați observat în grupurile cercetate?</p> <p>Ce rol și responsabilități vă asumați în grupurile din care faceți parte?</p> <p>Ce simțiți când cineva nu își asumă rolul și responsabilitățile?</p> <p>Cum contribuiți la echilibrul din grupurile din care faceți parte?</p> <p>Ce învățați din natură pentru a construi relații democratice?</p>	<p>Chimia echității</p> <p>Elevia analizează reacțiile chimice din perspectiva relațiilor echitabile dintre elemente.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Ce învățați din reacțiile chimice despre echitate, egalitate, democrație, justiție?</p> <p>Ce rol și responsabilități aveți în grupurile din care faceți parte?</p> <p>Cum chimia respectă legile naturale?</p> <p>Dacă relațiile mele ar fi o reacție chimică, aceasta ar fi...?</p>
<p>Educație socioumanistică</p>	<p>Regulile clasei</p> <p>Elevia reflectează asupra respectării regulilor clasei pe parcursul anului de studii.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Cum v-ați simțit pe parcursul acestui an în clasă?</p>	<p>Justiție corectivă, distributivă, procedurală</p> <p>Elevia discută situații de aplicare a tipurilor de justiție pe parcursul anului de studii.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Ce simțiți când răniți/ sunteți răniți?</p> <p>Ce simțiți când sunteți nedreptățiți?</p>	<p>Geografia statului de drept în Europa</p> <p>Elevia realizează un interviu cu o persoană care locuiește într-un stat european despre aplicarea principiilor statului de drept.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Cum înțelegeți „stat de drept”?</p> <p>Ce ați descoperit despre principiile statului de drept?</p>

	<p>Când te-ai simțit cu adevărat acceptat în clasă? Ce emoții trăiești atunci când te simți egal cu ceilalți? Ce vă susține să vă simțiți egali cu cei din jur? Ce reguli au fost respectate? Ce reguli nu au fost respectate? Ce propuneți să îmbunătățiți pentru anul viitor?</p>	<p>Când folosiți dreptatea? În ce situații simțiți că a fost aplicată o anumită justiție? Ce tip de justiție a fost aplicată mai rar în școală? Ce propuneți să îmbunătățiți în aplicarea justiției în clasă/școală?</p>	<p>Ce au în comun aceste experiențe? Ce este diferit? Ce v-a plăcut din experiențele pe care le-ați auzit? Ce principii ale democrației sunt reflectate în comportamentul tău?</p>
<p>Arte</p>	<p>Desenăm dreptatea Elevii desenează simbolul dreptății. Reflecție: Ce reprezintă pentru tine acest simbol? Ce emoții ai simțit când ai creat desenul? În ce mod exprimi acest simbol în relație cu ceilalți? Când ti-a fost cel mai ușor/greu să fi drept? Ce vă împiedică uneori să fiți corecți? Imaginați-vă că toate simbolurile dreptății sunt respectate. Cum ar fi clasa noastră?</p>	<p>Democrația în imagini Elevii realizează unu colaj despre democrație, justiție, echitate, egalitate și supremația legii. Reflecție: Ce ai descoperit despre tine/colegi? Ce valori personale reflectă lucrarea ta? Ce emoții transmite colajul? Cum se respectă principiile și valorile democratice în clasă/școală? Ce faceți pentru ca democrația, justiția, echitatea, egalitatea și supremația legii să nu rămână doar imagini pe hârtie?</p>	<p>Simbolurile europene Elevii creează momente artistice (poezie, teatru, muzică) despre simbolurile europene. Reflecție: Ce emoții transmite lucrarea? Ce ai descoperit despre tine/colegi? Ce simboluri rezonază cu voi? Cum transformați simbolul în acțiune? Imaginați-vă că toate simbolurile europene sunt prețuite. Cum ar fi lumea?</p>

Tehnologii	<p>Amuleta dreptății</p> <p>Elevi confecționează amulete care reprezintă dreptatea, egalitatea, echitatea.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Ce simțiți când priviți/ atingeți amuleta?</p> <p>Ce ați descoperit despre voi/colégi?</p> <p>Care este mesajul amuletei pentru voi?</p> <p>Care este mesajul vostru pentru amuleta?</p>	<p>Scutul digital</p> <p>Elevi elaborează în grupuri mici scutul demnității și siguranței pe internet.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Ce ați descoperit despre demnitate și siguranță pe internet?</p> <p>Ce simțiți când observați pericolul digital?</p> <p>Ce comportamente indică prețuirea demnității și siguranței pe internet?</p> <p>Ce comportamente încalcă demnitatea și vă fac să vă simțiți în nesiguranță?</p> <p>Cum depășiți aceste comportamente?</p> <p>Cum contribuiți la un internet sigur?</p>	<p>Integritatea digitală</p> <p>Elevi elaborează un set de comportamente bazate pe integritate în mediul online.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Cum observăm integritatea pe internet?</p> <p>Care sunt semnele de bază ale lipsei de integritate?</p> <p>Ce simțiți când primiți pe internet un comentariu?</p> <p>Ce simțiți când asistați la o nedreptate digitală?</p> <p>Cum contribuiți la un spațiu digital integru?</p> <p>Ce fel de cetățean digital alegeți să fiți?</p> <p>Cum ne protejăm demnitatea și integritatea în mediul online?</p>
Sport	<p>Joc cu reguli echitabile</p> <p>Elevi creează regulile unui joc și le aplică.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Ce ați observat în procesul de elaborare a regulilor?</p> <p>Ce ați observat/ simțit în timpul jocului?</p> <p>Ce a fost diferit în cele două etape? (elaborarea regulilor și jocul)</p> <p>Cum ați procedat când regulile nu sunt respectate?</p>	<p>Jocul echitabil</p> <p>Elevi analizează propriile comportamente dintr-un joc de echipă.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Care au fost regulile jocului?</p> <p>Cine a stabilit regulile jocului?</p> <p>Ce reguli informale ați observat în joc?</p> <p>Ce simțiți când câștigați/pierdeți?</p> <p>Ce faceți când regulile nu se respectă?</p> <p>Ce ați descoperit despre voi în joc?</p>	<p>Integritatea în sport</p> <p>Elevi analizează critic situații de lipsă de integritate în sport.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Ce înseamnă pentru voi integritatea?</p> <p>Ce simțiți când lipsește integritatea în sport?</p> <p>Ce faceți pentru a susține integritatea?</p> <p>Ce spune comportamentul vostru în sport?</p> <p>Care este simbolul integrității în sport?</p>

	<p>Ce înseamnă joc cinstit pentru tine?</p> <p>Ce ai aflat despre echitate din această experiență?</p>	<p>Ce ți-au oglindit comportamentele colegilor în acest joc?</p> <p>Cum jocul devine echitabil?</p> <p>Care este simbolul jocului echitabil?</p>	
<p>Consiliere și dezvoltare personală</p>	<p>Inima clasei</p> <p>Elevis realizează în grupuri inima clasei.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Ce face parte din inima clasei?</p> <p>Ce lipsește din inima clasei?</p> <p>Ce ai observat lucrând în grupuri?</p> <p>Ce ai simțit lucrând în grup?</p> <p>Cum s-a manifestat democrația în inima clasei?</p> <p>Cum este trăită democrația în clasa noastră?</p> <p>Cum contribuim la democrația clasei?</p> <p>Ce simte inima ta când se decide democratic?</p>	<p>Școala egalității și echității</p> <p>Elevis analizează în grupuri mici egalitatea și echitatea prin toate procesele din clasă/școală.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Care este simbolul echității și egalității?</p> <p>Când te-ai simțit tratat cu egalitate și echitate?</p> <p>Care sunt locurile egalității și echității în școală?</p> <p>Cum se exprimă egalitatea în clasa/școala noastră?</p> <p>Cum se exprimă echitatea în clasa/școala noastră?</p> <p>Ce propuneri aveți pentru școala egalității și echității?</p>	<p>Manifest pentru o școală/fără democratică</p> <p>Elevis elaborează în grupuri manifestul școlii/ țării democratice.</p> <p>Reflecție:</p> <p>Care sunt componentele de bază ale manifestului?</p> <p>Ce lipsește?</p> <p>Ce funcționează din aceste principii/ valori?</p> <p>Ce nu funcționează din aceste principii/ valori?</p> <p>Ce principii/valori din manifest vă reprezintă cel mai mult?</p> <p>În ce situații e dificil să aplici manifestul/valorile?</p> <p>Ce emoții simțiți când discutați despre justiție și lege?</p> <p>Care este angajamentul personal față de respectarea legii?</p>
<p>Guvernanța democratică</p>	<p>Guvernanța democratică a instituției</p> <p>Structurile decizionale/consultative (Consiliul de administrație, Consiliul elevilor, Consiliul reprezentativ al părinților, Consiliul profesoral) analizează procesele din instituție din perspectiva prețurii demnității umane și ale drepturilor omului, diversității, egalității și echității.</p> <p>Consiliul elevilor - vocea tuturor copiilor și adolescenților</p> <p>Consiliul elevilor consultă opinia semenilor despre respectarea valorilor general umane în instituție (pacea, bunăstarea emoțională și fizică, respectarea drepturilor omului, transparența, integritatea, participarea în procesul decizional la nivel de instituție, raional/municipal, național)</p>		

	<p>Simbolurile europene Elevii și cadrele didactice onorează drapelul, imnul Uniunii Europene și discută despre semnificația acestora.</p> <p>Parlamentul european Elevii realizează un exercițiu de simulare a activității Parlamentului european și discută o problemă pe care o aleg.</p> <p>Vocea Europei – discurs din prezent pentru viitor În timpul pauzelor elevii au spațiu în care există microfon și exprimă gândurile, întrebările cu referire la aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană.</p> <p>Vocea Păcii Elevii realizează un podcast cu oamenii din localitate care locuiesc peste hotare sau au revenit acasă.</p> <p>Europa în 60 de minute Elevii elaborează și participă la quiz privind Uniunea Europeană.</p> <p>Stelele Europei – fiecare elev este o stea În holul școlii este amenajat un loc în care fiecare elev își face propria stea și o plasează pe fundal albastru.</p> <p>Panoul păcii La intrare în școală este instalat un panou pe care se notează gânduri, întrebări despre pace.</p>
--	--

Resurse web

- https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/aims-and-values_ro - Obiective și valori
- <https://www.youtube.com/watch?v=s0dgd0POOIH0> - TOP 40 Întrebări Europa – Istorie, Știință, Geografie Și Literatură
- <https://www.youtube.com/watch?v=cjPmjmpkYTk> - „Eu și Uniunea Europeană”
- <https://www.youtube.com/watch?v=GFhlfGbehfG> - QUIZ ISTORIA UNIUNII EUROPENE - 25 de întrebări
- <https://www.coe.int/ro/web/chisinau/quiz1> - Testați-vă cunoștințele despre cooperarea Consiliului Europei cu Republica Moldova
- https://statistica.gov.md/ro/quiz-republica-moldova-versus-uniunea-europeana-12_59376.html - QUIZ: Republica Moldova versus Uniunea Europeană
- <https://eduboom.ro/teste/4137/uniunea-european--Test:UniuneaEuropeană>
- <https://www.coe.int/ro/web/about-us/quiz> - Consiliul Europei pe scurt
- https://www.educaplay.com/learning-resources/28363025-quiz_uniunea_european.html - QUIZ Uniunea Europeană
- <https://www.youtube.com/watch?v=WX-5PGy3swo> - 30 ÎNTREBĂRI DESPRE EUROPA
- https://europa.eu/kids-corner/euandme-quiz/euandme-quiz_ro.pdf - EU și UE quiz

https://learning-corner.learning.europa.eu/play-games/quiz_ro#/dashboard Quiz EU și UE

https://www.youtube.com/playlist?list=PL9YGuzb_MFb_KOoXTs60VNz0iFGiBONIL - Cunoști Europa

<https://www.toporopa.eu/ro/> - Jocuri educaționale despre Europa

<https://wordwall.net/ro-ro/community/europa> - Europa

<https://adevarul.ro/stiri-locale/iasi/cat-de-bine-cunoasteti-istoria-uniunii-europene-1748989.html> - Cât de bine cunoașteți istoria Uniunii Europene?

Top 10 întrebări de cultură generală despre spațiul european

https://european-union.europa.eu/easy-read_ro

https://european-union.europa.eu/index_ro - Uniunea Europeană

https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/aims-and-values_ro - Uniunea Europeană. Obiective și valori

<https://mfa.gov.md/ro/content/maexplica-aderarea-la-ue> - MAExplică aderarea la UE

<https://www.admrdest.ro/wp-content/uploads/2025/02/Uniunea-Europeana-Ce-este-si-ce-face.pdf> - Uniunea Euroepana. Ce este și ce face

https://romania.representation.ec.europa.eu/despre-noi/informatii-generale-privind-uniunea-europeana_ro - Informații generale privind Uniunea Europeană

<https://www.coe.int/ro/web/about-us/our-member-states> - Consiliul Europei pe scurt

<https://mfa.gov.md/ro/content/informatii-despre-consiliul-europei> - Consiliul Europei

<https://moldoval.md/p/37131> - EXPLICĂM // Consiliul European, Consiliul UE, Consiliul Europei: cum să le distingem?

<https://www.youtube.com/watch?v=eBuH0qJl9Tc> - Aderarea Republicii Moldova la UE: de la obiectiv politic la proiect național de coeziune socială

https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=945792478056291 - PUNCTUL PE AZI | Accelerarea aderării Republicii Moldova la UE

<https://eun.eighbourseast.eu/ro/enlargement/> - Ucraina, Moldova și Georgia. Pachetul de extindere UE 2025

<https://old.gov.md/ro/advanced-page-type/2025-2029-national-programme-accession-republic-moldova-eu> - Programul Național de Aderare a Republicii Moldova la UE 2025-2029